

MATERIALS DE TREBALL

JUSTÍCIA I PAU

32

El Centre d'Estudis per a la Pau JM Delàs és membre de l'ENAAT (European Network Against Arms Trade) i col·laborador del SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute)

SETEMBRE 2007

CENTRE D'ESTUDIS PER A LA PAU JMDELÀS

JUSTÍCIA I PAU

Sumari

Campanya «BBVA sense armes» 3
Jesús Carrión i Jordi Calvo

Per què no es publiquen les dades dels finançaments de les exportacions espanyoles d'armament? .. 5
Alejandro Pozo

Desarmar la banca 8
Pere Ortega

Agències de Crèdit a l'Exportació: complicitat dels estats del Nord en els negocis bruts 12
Francesc Benítez

Una banca alternativa: la banca ètica 14
Jordi Calvo

Notícies 16

La banca i el negoci de les armes NO AMB ELS NOSTRES DINERS!

Hem volgut dedicar aquest nou *Materials de Treball* a un aspecte del qual es parla poc: la implicació de les entitats financeres, bancs i caixes d'estalvis en el negoci de les armes, tot abordant diferents aspectes d'aquesta relació.

En l'activitat del Centre Delàs hem anat denunciant, i no ens cansarem de fer-ho, l'efecte negatiu que la indústria i el comerç d'armes tenen per a la pau. No és casual que el Centre naixés, ja fa vint anys, com a C3A, és a dir, Campanya contra el Comerç d'Armes. Però poques vegades s'aborda la responsabilitat que la banca, el món financer, té en aquest macabre negoci.

És important parar atenció en aquest tema, perquè la nostra implicació com a ciutadans i ciutadanes en la indústria militar i el comerç d'armes està mediatitzada per les polítiques públiques que fan els governs i la utilització que fan dels impostos que paguem per comprar les armes i subvencionar la indústria i la investigació militars. En el cas de la banca, amb una part dels nostres estalvis s'ajuda empreses que a altres llocs del planeta destrossen el medi ambient, vulneren els drets humans, empobreixen la gent i fan la guerra a través de negocis en la indústria militar i el comerç d'armes.

(cont. pàg. 2 ⁸⁸)

(ve de pàg. 1) Les entitats financeres participen de diverses maneres en aquest negoci. D'una banda inverteixen directament, a través de participacions accionàries, en les principals indústries militars, consolidant els guanys obtinguts en els comptes de resultats propis. D'una altra banda, a través de la pròpia activitat comercial, proporcionen finançament a les indústries militars amb la concessió de crèdits, i fent d'intermediàries en les transaccions entre venedors i compradors d'armes. El rol que juguen les institucions financeres en el comerç internacional d'armes no és accessori, perquè els fabricants, comerciants i compradors necessiten el suport de la banca per donar fluïdesa i seguretat als pagaments, i també per disposar de la possibilitat d'obtenir finançament, ja sigui amb avançaments o amb crèdits. Darrere de cada operació de venda d'armament hi ha una o més entitats financeres que hi donen un suport sense el qual seria molt difícil que l'operació es materialitzés, i de la qual treuen una substancial comissió i un profit.

El paper de la banca en el negoci de les armes és ocultat de diverses maneres. Malgrat que les participacions accionàries en les empreses fabricants d'armes són públiques, no mereixen l'interès dels grans mitjans de comunicació i necessiten centres d'estudi com el nostre per donar visibilitat a les dades i facilitar-ne la difusió. Tampoc hi ha informació pública del finançament que fan de la indústria militar, ni dels crèdits que concedeixen als fabricants d'armament. Finalment, la informació que el Govern espanyol està obligat a donar sobre les exportacions d'armes no inclou cap informació sobre les entitats financeres que hi intervenen.

Les dades relatives a la participació de les entitats financeres en el negoci de les armes que apareixen són preocupants. Dins d'aquest número n'avancem algunes, com el fet que el

BBVA hagi participat en diversos crèdits sindicats a l'empresa nord-americana Raytheon i a la francesa Thales, que fabriquen, entre d'altres, municions clúster, que tenen el mateix efecte que les mines antipersona, raó per la qual s'està demanant internacionalment la seva prohibició. Cal fer-se ressò també de la participació del BSCH en crèdits a EADS, principal empresa europea d'aviació militar; o que tres caixes d'estalvis (Caja Madrid, Caja Asturias i Caja Cantabria) siguin els accionistes majoritaris d'INDRA, la principal indústria d'innovació tecnològica en electrònica de l'Estat espanyol, que dedica entre un 40 i un 60% de

la seva activitat a la producció militar. Per altra banda, gràcies a la informació sobre els intermediaris financers de les exportacions d'armes que, a diferència del Govern espanyol, sí que dona el Govern italià quan informa anualment sobre les exportacions d'armament, hem

pogut saber que el BBVA participa de manera molt important en les exportacions italianes d'armes, com demostra que el 2002 va intervenir en el 29,60% del volum total d'exportacions d'armes italianes.

Tenim dret a saber. No es pot seguir ocultant la implicació de bancs i caixes d'estalvis en el negoci de les armes. El Govern ha de donar informació sobre la intermediació financera a les exportacions d'armes i les entitats han de donar informació a clients i inversors sobre la seva participació en el negoci de la guerra.

No amb els nostres diners! Com a estalviadors hem de saber on dipositem els nostres diners i exigir a les entitats financeres transparència. En un moment en què les grans empreses volen mostrar-se davant la societat com a empreses socialment responsables, és el moment de demanar-los responsabilitat i que es retirin del negoci de les armes.

Campanya «BBVA sense armes» (www.bbvasensearmes.org)

El 12 de juny, el Centre d'Estudis per a la Pau J.M. Delàs, de Justícia i Pau, i l'Observatori del Deute en la Globalització presentaren la campanya «BBVA sense armes, sense inversions contaminants, sense inversions sospitoses».

A l'Estat espanyol les pràctiques irresponsables estan, lamentablement, molt esteses entre la patronal i lluny de desenvolupar pràctiques que respectin els drets humans i el medi ambient dels països on tenen les seves activitats o les seves inversions, actuen contra el medi ambient, erosionen greument la vida de comunitats i pobles en altres territoris, o afavoreixen mitjançant produccions perverses, com les armes, conflictes i guerres en diversos punts del planeta. La corporació financera BBVA no és un entitat aliena a aquestes pràctiques i actua irresponsablement mitjançant la participació en indústries militars com a accionista en empreses subministradores del sector de defensa; contra la naturalesa, finançant projectes empresarials altament contaminants, com l'Oleoducte de Crus Pesats a Equador o la megafàbrica de cel·lulosa d'ENCE a Uruguai, i contra els països del Sud, mitjançant el suposat ús de la compra de voluntats polítiques als seus governants o blanquejant diners de procedència dubtosa.

Les inversions del BBVA en empreses productores d'armament van dirigides a Hispasat, indústria de comunicació per satèl·lit amb aplicacions militars: Ibèrica del Espacio, S.A., indústria aeronàutica i d'espai amb programes militars; l'empresa d'electrònica Indra, que dedica al voltant de la meitat de la seva producció a material militar (Eurofighter, fragates F-100, helicòpters Tigre, blindats, míssils), i RYMSA, fabricant de sistemes de comunicació i radar (fragates F-100). A més a més de CESCE, empresa que facilita exportacions d'armes, assegurant aquestes operacions.

Crida també l'atenció que el BBVA hagi destacat per ser una de les principals entitats financeres de les exportacions d'armes

italianes. De fet, l'any 2002 va ocupar el primer lloc de la classificació per volum de finançaments, i el 2006, va finançar exportacions d'armes a països que no compleixen amb el Codi de Conducta de la Unió Europea, entre els quals destaquen Israel o Malàisia.

Per altra banda, en l'informe *Inversions explosives. Institucions financeres i municions clúster*, elaborat per Christophe Scheire, de l'organització belga Netwerk Vlaanderen, es fan paleses els vincles entre les entitats financeres i les empreses productores d'armes que fabriquen municions clúster. Entre les entitats hi ha, evidentment, el BBVA, que va participar amb 25 milions de dòlars en una agrupació internacional de trenta empreses

financeres que va proporcionar un crèdit de 1.700 milions d'euros per a cinc anys a Raytheon (EUA), que produeix la Joint Standoff Weapon (JSOW), una bomba que es llança des de l'aire i que té algunes variants de municions clúster. També participa en l'agrupació internacional de vint-i-vuit bancs per un préstec a cinc anys de 1.500 milions d'euros a Thales, que produeix, a través de TDA (100% propietat de Thales), míssils, alguns dels quals són municions clúster. Així com en EADS, productora de l'avió de combat Eurofighter (de la qual forma part l'empresa espanyola Construccions Aeronàutiques S.A., CASA) a través d'una agrupació internacional de trenta-sis bancs que van proporcionar un crèdit a set anys de 3.000 milions d'euros a EADS.

D'entre les inversions contaminants, cal destacar que el BBVA participa en el finançament de l'Oleoducte de Crus Pesats d'Equador (OCP), aportant 150 milions de dòlars al préstec que van atorgar entre setze institucions financeres, el juliol de 2001. L'OCP d'Equador ha estat fortament criticat a causa dels seus impactes negatius sobre l'ecosistema d'Equador, provocant així el desplaçament de comunitats cap a altres regions no contaminades. Entre d'altres impactes podem esmentar la destrucció de sis volcans actius, d'un gran nombre de reserves d'aigua fresca i de jungla verge. Sumant a això les elevades possibilitats d'un accident mediambiental pel fet d'haver estat construït en gran part sobre territori amb una elevada inestabilitat sísmogràfica.

És significatiu, per la forma de fer negocis, el fet que abans de donar els diners, les institucions financeres van introduir garanties i mecanismes mitigadors de risc per assegurar-se que rebrien els seus diners fins i tot si el projecte moria. La principal condició consisteix que cada petroliera que utilitzi l'oleoducte ha de signar un contracte amb l'OCP Ltd. especificant el volum de cru que vol transportar i l'import que haurà de pagar per aquest volum contractat, independentment de si ho acaba transportant o no. Aquests contractes són el pilar de l'estructura financera, i redueixen el risc a només un: que una o diverses petrolieres fagi fallida (Encana, Occidental, AGIP i Repsol-YPF són considerades *blue xip firms*, amb un risc mínim). Podríem parlar, llavors, de negocis bruts d'alta seguretat financera.

Però no s'acaben aquí les denúncies. L'any 2001, els serveis jurídics del Banc d'Espanya van detectar que el BBVA havia mantingut durant tretze anys dos comptes secrets al paradís fiscal de Jersey, un altre a Liechtenstein i un quart a Suïssa, sumant un total de 37.343 milions de les antigues pessetes, 3.500 dels quals estaven invertits en vint-i-dos fons de pensions constituïts a nom de consellers del BBV, inclòs el mateix Ybarra.

Així el jutge de l'Audiència Nacional Baltasar Garzón va assumir la investigació. L'informe presentat per la Fiscalia Anticorrupció de l'Estat va al·legar que la trama es va estendre a més d'EUA a Mèxic, Colòmbia, Veneçuela i Perú. Tot això amb l'objectiu final d'obtenir «posicions majoritàries en determinades entitats financeres de Llatinoamèrica, ja comprant voluntats polítiques, ja legitimant capitals de procedència il·lícita», és a dir, com a corruptor sistemàtic i, a vegades, blanquejador de diners del narcotràfic a països d'Amèrica Llatina.

Cal esmentar també que el BBV a Mèxic va ser acusat per la Fiscalia d'operacions de blanqueig de diners per aconseguir suports per fer-se amb el control del banc mexicà Probrusa. Per a aquesta operació, el BBV va crear una filial a Puerto Rico (país amb condicions d'opacitat superiors als altres) –BBV IIC–, que operava a través de préstecs sense garantia. A l'operació van participar el president de Probrusa, José Madariaga, i el seu home de confiança, Eduardo Pérez Montoya, situat pel FBI a l'òrbita del narcotràfic. Ell va ser qui va facilitar al BBV la participació majoritària a canvi de legitimar-li fons dipositats a Gran Cayman.

Atès que el BBVA, com hem vist en els diferents casos, inverteix de manera directa i indirecta en diverses empreses que produeixen armament i contaminen, els promotors de la campanya volem crear una opinió pública que afavoreixi un canvi d'actitud de les entitats financeres i la Corporació BBVA en particular, integrant controls efectius en el compliment dels drets humans i estudis d'impacte ambiental i social a totes les operacions que financen, i en tots els negocis en els quals participin com a accionistes. En conseqüència, demanem que cancel·li les seves inversions en les empreses productores d'armament relacionades i anul·li el finançament d'empreses altament

contaminants, a més de garantir que no permeten operacions de caire sospitós, ja sigui per possibles compres de voluntats o per blanqueig de fons il·lícits.

Les organitzacions promotores de la campanya dediquem habitualment els nostres esforços a impulsar un món socialment més just, i avui, el militarisme, la guerra, la deterioració mediambiental, el comerç desigual i el deute extern que tenalla els no industrialitzats, són les principals causes de les desigualtats que sumeixen dos terços de la humanitat en la pobresa. Per això, creiem que la millor manera d'eradicar el sofriment de la guerra és «no preparar-la» mitjançant la fabricació d'armes. La millor manera d'evitar la corrupció en els

països del Sud és no corrompent els seus funcionaris. La millor forma d'obstaculitzar l'acompliment de les xarxes criminals internacionals és abolint el secret bancari i els paradisos bancaris. Desgraciadament el BBVA no és una entitat aïllada en el panorama financer, per això també incloem entre les nostres demandes la total renúncia del sistema bancari i financer espanyol a participar en el negoci de les indústries de guerra.

Jesús Carrión

(Observatori del Deute en la Globalització)

Jordi Calvo

info@bbvasensearmes.org

Per què no es publiquen les dades dels finançaments de les exportacions espanyoles d'armament?

De les característiques del negoci de les armes, destaca l'enorme falta de transparència que envolta totes les fases del procés que va des de la fabricació d'una arma a la seva utilització. L'argument més utilitzat pels governs de tot el món és que aquest secretisme es justifica per una necessitat de protecció en tres àmbits: la seguretat nacional de l'Estat venedor, la de l'Estat comprador i la confidencialitat de les empreses.

Una de les fases imprescindibles del cicle armamentista és el finançament de les exportacions. Les companyies que fabriquen armes i obtenen l'autorització del Govern espanyol per exportar-les no reben els diners de la venda de manera immediata, sinó en un determinat període de temps, generalment llarg. Per fer front a aquests inconvenients, les empreses d'armes necessiten que entitats financeres els facilitin els fons necessaris per continuar sent funcionals.

Com també succeeix a la resta d'operacions relacionades amb les armes, els finançaments de les exportacions no són transparents. Gairebé cap país del món els fa públics, els de la Unió Europea tampoc. Itàlia, que fa públiques sistemàticament les seves exportacions de material de defensa, podria ser l'excepció que confirma que els arguments que apelen a la seguretat dels estats i a la confidencialitat

* Aquest article no hagués estat possible sense la col·laboració d'Andrea Baranes i Giorgio Beretta, activistes de les campanyes pel desarmament de la banca a Itàlia. www.banchearmate.it/home.htm

de les empreses són –i penso que aquesta és la paraula correcta– una enganyifa.

Em permeto avançar que si Itàlia és una honrosa excepció al model hegemònic no és com a conseqüència d'una suposada supremacia ètica dels seus governants, sinó de la combinació de com a mínim dos factors. Per una banda, destaca la bona feina duta a terme pels moviments socials italians a les campanyes durant els anys vuitanta. Per l'altra, l'escàndol que va suposar la participació de la branca nord-americana de la italiana Banca Nazionale del Lavoro en la venda il·legal d'armes al règim de Saddam Hussein a l'Iraq. Fruit d'aquesta conjunció d'esdeveniments, el 1990 Itàlia va aprovar la llei 185/90, que regula els sistemes d'importació i exportació d'armes i la publicació de la informació relacionada amb aquestes operacions comercials (com són la producció i l'empresa fabricant, el volum de cada transacció o el país de destinació). Cada any, el Ministeri de Finances prepara un informe per al Parlament a partir de la informació que rep, obligatòriament, d'altres ministeris com Defensa, Tresor o Afers Exteriors.

El model italià és un exemple del camí que haurien de seguir altres governs, com l'espanyol. Però malauradament també s'ha de posar en qüestió. La seva aplicació rigorosa inicial va donar pas a algunes interpretacions interessades que han afectat la seva eficàcia. Destaca el fet que, com a conseqüència de les directrius que pretenen establir una indústria de Defensa europea comuna, una empresa

d'armament originalment italiana pugui, a través d'un canvi de seu social, exportar armes des d'altres països de la Unió Europea on imperi el secretisme –Espanya, per exemple–, esquivant la legislació italiana. Per altra banda, la llei 185/90 no regula les armes petites (Itàlia és el segon exportador del món); no inclou tots els mecanismes de finançament que faciliten els bancs; promou la impunitat dels intermediaris d'armes; i presenta un buit en la participació de les agències de crèdits a l'exportació (cosa que significa que a Itàlia els bancs privats han de donar més informació que les agències estatals). Feta la llei, feta la trampa. Però malgrat aquestes limitacions, denunciades repetidament per la campanya italiana «Banca Armata», el model italià és, avui, una utopia per al cas espanyol.

El BBVA i el BSCH i les exportacions d'armes italianes

Els mecanismes de control italians i la seva exclusivitat fan palesa la gravetat de la situació: no sabem què fan bancs espanyols com el BBVA amb armes de fabricació espanyola, però, paradoxalment, sí que sabem el que fa aquesta entitat financera espanyola amb les armes italianes. I els resultats són d'escàndol: el Banco Bilbao Vizcaya Argentaria l'any 2002 va ocupar el primer lloc de la classificació per volum de finançaments d'exportacions d'armes italianes. També el Banco Santander Central Hispano figura en la llista de finançadors, tal i com es mostra en la taula següent:

Principals bancs exportadors d'armes italianes, any 2002

Banc (ordenats segons valors de 2002)	Valor exportacions (milions d'euros)				% total 2002
	2001	2002	2003	2004	
Banco Bilbao Vizcaya Argentaria	46,7	216,0	5,2	16,2	29,60
Banca Nazionale Lavoro	104,6	137,8	69,7	71,6	18,88
Unicredito Italiano	55,6	99,6	31,9	20,2	13,65
Capitalia	190,9	98,4	229,8	396,1	13,48
Gruppo Bancario San Paolo Imi	48,9	80,6	91,8	366,1	11,05
Banca Intesa	78,3	56,8	97,4	23,2	7,78
Barclays Bank	27,2	31,3	22,7	28,1	4,29
Banca Antonveneta	-	6,9	13,3	121,0	0,95
Cassa di Risparmio della Spezia	-	2,3	34,1	50,9	0,32
Banco Santander Central Hispano	19,7	-	-	-	-

Font: Beretta, Giorgio, «Banche e armi: un bilancio a sei anni dalla Campagna», gener 2006

Països destinataris d'exportacions d'armes italianes amb finançament del BBVA el 2006

País destinació	Divisa	Import	País destinació	Divisa	Import
Espanya	Euro	37.772.173,80	Mèxic	Dòlar	435.167,00
Liban	Euro	14.442.100,00	Israel	Euro	329.066,00
Malàisia	Dòlar	700.000,00	Brasil	Dòlar	94.924,51
Singapur	Dòlar	499.700,00		Euro	31.306,08
Total: 52.574.645,88 euros i 1.729.791,51 dòlars					

Font: Elaboració pròpia, a partir de «Riepilogo per Istituti di Credito relativo al periodo 2006». Ministero dell'Economia e delle Finanze

A més, cal destacar la falta d'escrúpols del BBVA en facilitar les exportacions d'armes a països que violen de manera inequívoca el Codi de Conducta de la Unió Europea sobre el comerç d'armes. El fet que un govern com l'italià publiqui obertament que el BBVA va finançar exportacions d'armes a Israel per un valor de 329.066 euros representa un pas endavant en qüestions de transparència. El que preocupa és la falta de reacció que desperten aquestes pràctiques.

Finalment, cal concloure amb dues reflexions. La primera convida a la preocupació, i parteix del fet que un dels escassos mecanismes de control que existeixen en el món aportin uns

resultats tan alarmants. És prudent pensar que aquesta mostra pot ser només la punta d'un iceberg que s'oculta sota una mar d'impunitat? Per contra, la segona conclusió convidaria a l'esperança, a la necessitat de reivindicar la implantació a Espanya del model italià. Malgrat que la llei italiana també conté implícitament els mecanismes per evadir-la de manera parcial, el remei és sense dubte millor que la malaltia del sistema imperant, que promou el secretisme i l'evasió de responsabilitats en un assumpte tan preocupant com és el negoci de les armes i els seus perniciosos efectes.

Alejandro Pozo

Emilio Botín, president del Banco Santander Central Hispano, al costat de les Seves Majestats.

Desarmar la banca

La banca juga un paper fonamental en el finançament de la cadena productiva de béns i serveis, i en el desenvolupament econòmic. Per tant, no hi ha cap dubte de la necessitat de les finances per posar en marxa un sistema econòmic que permeti assolir un nivell de benestar social que superi les desigualtats del món actual i ens permeti somiar en una societat al servei de les persones. Però una cosa són els somnis i una altra la realitat del món capitalista actual, on la banca juga un paper clau en l'especulació sense límits per obtenir lucre. Tant, que no hi ha escàndol d'expoliació de recursos, de corrupció, o de delictes lligats a les màfies de la droga, del tràfic d'éssers humans o d'armes, sense el paper que juguen els anomenats «paradisos fiscals», repartits per tots els racons del planeta, on una banca sense escrúpols empara el diner provinent de l'economia delictiva.

Però no solament és un problema de «paradisos fiscals», també en els països «desenvolupats» i «democràtics» tenim deficiències per resoldre, ja que malgrat que la corrupció pot ser inferior, hi ha una moral camuflada que permet que el món financer actuï a l'empar d'una llei que, en algunes qüestions no té legitimitat social, com per exemple la corrupció immobiliària; o el cas que ara ens ocupa, la indústria militar i l'exportació d'armes. De fet, la vinculació entre món financer i la indústria militar és molt més estreta que la de la resta del món empresarial. Això és degut a dos fets que caracteritzen de manera especial la indústria de guerra a Espanya:

- a. el primer és generalitzable a qualsevol tipus de comerç d'exportacions, perquè cap empresa inicia una venda a l'exterior sense que una entitat de crèdit financer i emeti una certificació que doni seguretat de cobrament de l'operació. Fet que s'agreuja per la llei que regula les exportacions de material militar en considerar-les «secret d'estat» i les sotmet a un estricte control perquè suposadament poden afectar la seguretat de l'Estat,
- b. el segon té a veure amb la dependència de les indústries militars de l'Estat espanyol i del Ministeri de Defensa, atès que és el principal

i únic client. És el secular vici de manca de liquidesa de l'Estat central i el consegüent retard en el compliment dels compromisos de pagament que es retarden molt en el temps. Fet que obliga les empreses i indústries a buscar en la banca un finançament que permeti suportar els ajornaments que en molts casos superen l'any. Despeses de finançament que, evidentment, acaben repercutint sobre el cost del producte, és a dir, l'arma.

Els dos casos obliguen i demostren l'existència d'una estreta vinculació comercial entre la banca, les indústries militars i també els diferents ministeris de l'Estat espanyol implicats en les autoritzacions de les exportacions militars. Però, alhora, hi ha un tercer factor que també entorpeix conèixer amb exactitud dades del sector industrial militar lligades a les exportacions d'armes. Aquest factor està lligat al secretisme que envolta tota la producció i el comerç d'armes: les entitats bancàries i de finançament no faciliten informacions sobre les seves operacions escudant-se en el secret bancari vigent. Com que la llei no és igual a tot arreu, i ha altres països que sí que informen de les exportacions d'armes i de la banca que empara les operacions.¹ Però, en canvi, no poden amagar la vinculació de propietat amb les indústries militars, ja que aquí sí que hi ha transparència, obligada per la llei, que regula la propietat mercantil. Si consultem el seu registre podem conèixer amb detall els lligams de la propietat accionarial de les empreses i les indústries de guerra espanyoles, i també quins són els principals bancs on operen aquestes indústries.

El primer fet que sorprèn és veure la nombrosa presència de caixes d'estalvis entre els accionistes de les indústries militars. Això sorprèn perquè les caixes d'estalvis són entitats financeres que per llei tenen una funció estrictament social i sense ànim de lucre. En canvi, tenen una forta vinculació amb indústries que fabriquen artefactes que serveixen per matar i fer la guerra. Aquest és el cas de Caja Castilla-La Mancha que està vinculada amb tres empreses que treballen en el sector militar:

1. Vegeu l'article d'Alejandro Pozo en aquest número sobre les operacions del BBVA a Itàlia.

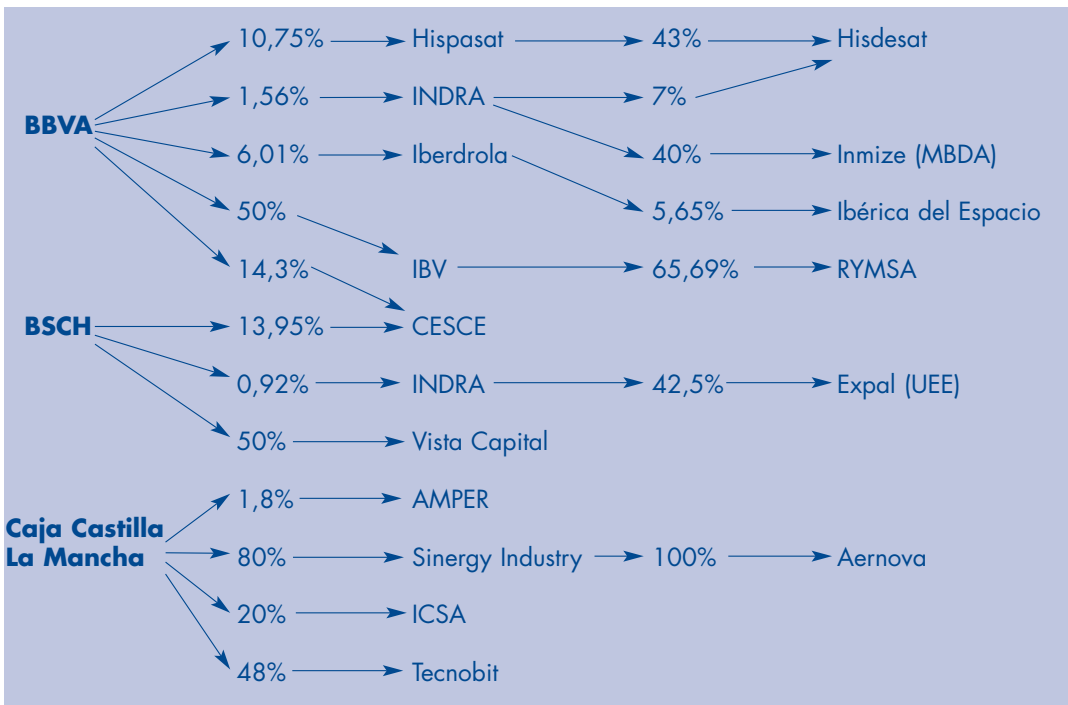
Aernnova (antiga Gamesa Aeronàutica), un 80% a través de Sinergy Industry and Technology, i directament de Tecnobit i ICESA; Banca amb Amper; Bilbao Vizkaia Kutxa, Caja Ahorros de Guipuzcoa y San Sebastian, i Caja de Ahorros de Vitoria y Alava amb CAF, indústria de fabricació de ferrocarrils però que a la vegada col·labora en la producció de blindats amb Santa Bárbara General Dynamics, i CajaSol (Cajas de San Fernando, Huelva, Jerez i Sevilla) i Unicaja (Cajas de Ronda, Cádiz, Almería, Málaga i Antequera) que fan amb SACESA (per saber el tipus de producció es pot consultar la Taula 1).

El cas més cridaner és el d'Indra, potser la més important indústria d'innovació tecnològica en electrònica de l'Estat espanyol. Aquesta empresa participa en la majoria dels grans projectes militars del Ministeri de Defensa: sistemes de tir, defensa i guerra electrònica, simuladors de vol, avions Eurofighter i A400M, fragates F-100, helicòpters Tigre, blindats Leopard i tota mena de míssils. Indra està

participada per caixes d'estalvi, com Caja Madrid, Caja de Asturias i Caja Ahorros Santander, que en el seu conjunt són els accionistes majoritaris.

En la Taula 1 es mostra la vinculació de propietat entre la banca i les indústries militars el juny de 2007. De la qual es desprèn que el banc amb una presència més estreta en les indústries de guerra és el BBVA,² present de manera directa a Indra i Hispasat, però també de manera indirecta a través d'Iberdrola a Ibérica del Espacio i RYMSA, i a través del seu percentatge a Indra, Hispasat, Hisdesat i Inmize. El BBVA ha participat en el passat, fins al 1998, amb un 2% a través d'IBV en Industrias y Turbopropulsores (ITP), fabricant del motor del Eurofighter. També va participar amb un 25,78%, fins l'abril de 2006, en GAMESA Aeronàutica (avui Aernnova), fabricant per a EADS de fuselatges i ales de l'avió de transport militar A400M. Finalment, el BBVA va adquirir un 5,26% d'Amper³ i pocs dies més tard el va vendre.⁴

Figura 1. Connexions accionarials d'entitats financeres i el negoci de les armes

2. Vegeu l'article de Jordi Calvo i Jesús Carrión en aquest número sobre la campanya «BBVA sense Armes».

3. *El País* (17-01-07)

4. *Cinco Días* (01-02-07)

Taula 1. Connexions entre indústria militar i corporacions financeres

EMPRESSES MILITARS	Corporacions financeres i empreses participades per la banca	PRODUCCIÓ
Aernnova (antiga GAMESA Aeronàutica)¹	Caja Castilla la Mancha 80%	Estructures metàl·liques: fuselatges, ales avió A400M
Amper, S.A.²	Arlington Capital 5,8%, Bancaja 2,18%, JP Morgan 2,08%, Clearsteam Bank 1,26%, Caja Castilla Mancha 1,81%, Cia. Andaluza Rentas 5,16%, B. Popular 1,5% B. Sabadell 1,04%	Electrònica de defensa, participa en grans projectes militars. 20/30% producció militar
CESCE³	BBVA 14,3%, BSCH 13,95%, Banesto 6,4%, B. Sabadell 3,4%, BPE 1,8%, B.Pastor 1%, Deutsche Bank 1% Barclays Bank 1%	Empresa de serveis i assegurances, implicada en l'exportació d'armes a l'exterior
Construcciones Auxiliar Ferrocarriles (CAF)	Bilbao Bizkaia Kutxa ⁴ 10,8% Caja A. Guipuzcoa y San Sebastián ⁴ 11%, Caja Ah. Vitoria y Alava ⁴ 3%, Bestinver 9,96% ⁵ , BNP Paribas ⁵ 47%	Modernització de blindats i carros de combat
Explosivos Alaveses, S.A. – Expal (Maxam Corp. abans Unión Española de Explosivos, S.A.)⁶	Ibersuizas ¹³ 57,5% (participat per Unión de Bancos Suizos: 19,5% i Banco Pastor: 15%) Vista Capital ⁷ 42,5% (BSCH 50%, Royal Banc of Scotland 50%)	Tota classe d'explosius, bombes, clústers, fragmentació, carcasses, detonadors, espoletes, etc.
HISPASAT, S.A.⁸	BBVA 10,75%	Informació militar via satèl·lit
HISDESAT⁸	BBVA (1,56%) a través de Indra (7%), BBVA (10,75%) a través de Hispasat (43%)	Indústria de comunicació per satèl·lit amb aplicacions militars (Ariane)
INMIZE (MBDA)⁸	BBVA (1,56%) a través de Indra 40%	Principal fabricant de tota classe de míssils per a avions, helicòpters i bucs de guerra a Espanya i Europa
Ibérica del Espacio, S.A.⁹	Iberdrola ¹⁰ 5,65%	Enginyeria aeroespacial militar
Internacional de Composites (ICSA) ⁸	Caja Castilla-La Mancha 20%	Aeronàutica de defensa. 8% producció militar
INDRA, S.A.	Caja Madrid ⁵ 14,98%, Barclays Bank ⁵ 5,15% Caja Ah. Asturias ⁵ 5%, Fidelity International ⁵ 2,8%, Chase Nominees ¹¹ 10,08% State Street Bank ¹¹ 6,5%, Chase Manhattan ¹¹ 5%, BBVA ² 1,56%, JP Morgan ² 5%, Caja Cantabria ² 1,2%, BSCH ² 0,92%, Citigroup ² 1,96%, Deutsche Bank ² 1,6%, AXA ² 1,27%, Commerzbank ² 1,53%	Simuladors de vol, sistemes de tir, defensa electrònica, Eurofigther, fragates F-100, helicòpters Tigre, blindats, míssils. 40/60% producció militar
RYMSA (Radiación y Microondas, S.A.)⁶	IBV ¹⁰ 65,69%	Comunicacions espai i defensa
Sociedad Andaluza de Componentes Espaciales, S.A. (SACESA)³	Caja Sol (Caixes San Fernando, Huelva, Jerez i Sevilla) 20,6%, i Unicaja (Caixes Ronda, Cádiz, Almeria, Málaga i Antequera) 10,2%	Components aeronàutics, ensamblatges i panells
Tecnobit – Comités Comunicaciones, S.A.¹²	Caja Castilla La Mancha 48%	Tecnologies i ensinistraments militars. 85% producció militar

Elaboració: Centre Delàs, agost 2007.

Notes Taula 1:

1 <i>Cinco Días</i> (24-04-06)	8 Registre Mercantil, SABI 6/06
2 Registre Mercantil SABI 06/07	9 Registre Mercantil 08/06
3 Registre Mercantil, SABI 09/05	10 Iberdrola Bilbao Vizcaya (IBV) està formada pel BBVA i Iberdrola a 50%. Un 6,01% d'Iberdrola és del propi BBVA
4 Balanç empresa 2006	11 Registre Mercantil 03/07
5 www.cnmv.es 7/07	12 <i>Cinco Días</i> (14-04-07)
6 <i>Cinco Días</i> (02-03-06)	13. <i>El País</i> (02-07-02).
7 BSCH (Santander, Central, Hispano) controla el 50% i Royal Bank Scotland l'altre 50% de Vista Capital	

Nota:

Totes les informacions de la Taula provenen en la majoria dels casos dels balanços oficials dels registres mercantils. Quan es tracta de grans empreses que cotitzen en borsa, ens trobem que hi ha contínues transaccions en la propietat d'accions que desfasen ràpidament la informació i poden alterar la participació senyalada. Aquest és el cas d'Indra o d'altres que estan sotmeses a continus moviments especulatius, a causa de la importància que tenen en sectors estratègics lligats a les noves tecnologies, empreses que operen en l'electrònica o en el sector aeroespacial (Amper, Indra...).

El cas més sagnant és el de Explosivos Alaveses (EXPAL) controlada per Ibersuizas i Vista Capital. Darrera de Ibersuizas figura el Banc Pastor el qual amb un 15% controla aquest grup inversor; i en Vista Capital està amb un 50% el BSCH (Banco Santander Central Hispano). Aquesta indústria, que forma part del consorci d'Unión Española de Explosivos (UEE) avui denominada Maxam Grup, es dedica a la fabricació de tota mena d'explosius, bombes, espoletes i les molt perilloses clústers, una bomba de fragmentació agermanada a les mines antipersona ja prohibides a Espanya, que obre la seva càrrega mortífera abans d'arribar a terra i dissemina múltiples petites bombes que moltes vegades no exploten i és converteixen *de facto* en mines antipersona, ja que perduren en el temps i causen múltiples víctimes entre la població civil. Aquest artefacte és motiu d'una campanya internacional (en la qual el Centre Delàs està implicat) que busca la prohibició de la seva fabricació i exportació. Expal, empresa amb pèrdues continuades durant els últims anys, va tancar la seva factoria a Vitòria, i va traslladar la producció a altres fàbriques del grup UEE (Fabricaciones Extremeñas, Bresel, i Explosivos de Burgos), on continua la producció de mortíferes bombes de guerra. L'exportació cap a tercers països es realitza sota el nom d'Expal, amb oficines a Madrid. Aquest és el tipus d'indústria en la qual el Banc Santander i el Banc Pastor inverteixen els diners dels seus clients, i que aquests cal que coneguin, perquè alguna responsabilitat indirecta hi tenen.

Com que la guerra és un dels grans negocis d'aquesta etapa anomenada de globalització, la indústria militar és sense dubte la més beneficiada i un dels eixos que piloten l'economia capitalista global. No és d'estranyar la connexió entre entitats financeres estrangeres i la indústria militar espanyola més rendible. Així, doncs, alguns dels grans bancs mundials són alhora accionistes d'algunes de les més potents indústries de guerra en els seus països, com J.P. Morgan (EUA), primer accionista de General Electric, aquí ho és d'Amper; el Deutsche Bank d'EADS i Daymler Benz a Alemanya, aquí ho és de CESCE, i el Barclays Bank, accionista de Lockheed Martin, Raytheon i Textron, aquí ho és d'Amper. Però a la vegada, també bancs espanyols figuren com operadors financers de les dues més importants indústries de guerra de EEUU i mundials. Així el BBVA treballa per a BOEING i Lockheed Martin, i BSCH amb BOEING als quals entre altres operacions financen exportacions d'armes.

La responsabilitat social corporativa pregonada pel món de la banca queda seriosament malmesa un cop vista la vinculació amb la indústria de la guerra i el comerç d'armes. El que hauria de fer reflexionar la població a l'hora de col·locar els seus estalvis en entitats financeres que contribueixen a fabricar artefactes tan improductius com les armes i, el que és pitjor, produir guerres.

Pere Ortega

Agències de Crèdit a l'Exportació: complicitat dels estats del Nord en els negocis bruts

Són coneguts per tothom els nombrosos recursos que al llarg de la història han utilitzat els estats industrialitzats i rics del Nord per poder fer negocis lucratius que impliquin els països pobres del Sud, com ara l'extracció i explotació dels seus recursos naturals, la venda de dubtosos projectes disfressats d'ajuda al desenvolupament o la venda d'armament. Moltes vegades, el risc que suposa el projecte del negoci amb el país de destí a causa de la seva pobresa o inseguretat estructural desaconsella la participació de les grans entitats de finançament internacional, com és el cas del Grup del Banc Mundial, que es neguen a finançar les empreses implicades.

En aquest escenari és on intervenen les anomenades Agències de Crèdit a l'Exportació (d'ara endavant ECA, per les seves sigles en anglès Export Credit Agencies) que són empreses d'assegurances amb participació pública i privada. El mecanisme habitual d'intervenció és el següent: una companyia AA de l'Estat A vol fer una gran venda de materials o serveis a una altra companyia BB de l'Estat B, però aquest Estat mostra una molt poca o nul·la solvència en els indicadors financers internacionals, o fins i tot ja té un gran deute extern. La companyia AA llavors es posa en contacte amb l'ECA del seu Estat explicant-li el seu projecte, i aquesta li proporciona una assegurança pel valor de la venda que s'executaria si la companyia BB deixés de complir els pagaments compromesos.

Per fer aquesta assegurança, l'ECA d'A ha de fer «signar» un contracte a BB i a B de manera que l'Estat B avaluï la companyia BB mitjançant l'anomenada Garantia Sobirana per la qual l'Estat B es compromet a complir les obligacions de pagament relatives a l'amortització del capital que es deu a A en cas de fallida de BB. Amb aquest pervers mecanisme, les pèrdues que hauria tingut AA per la fallida del seu negoci les està aportant l'Estat B en forma de

deute extern nacional contra l'Estat A a causa de la subsidiarietat pública de la seva ECA.

Actualment tots els estats industrialitzats tenen una ECA, malgrat que també en podem trobar a alguns països llatinoamericans, com Brasil o Mèxic. No cal dir que aquests organismes tenen una responsabilitat fonamental pel que fa als efectes més perversos i negatius de la globalització econòmica en els estats pobres o en desenvolupament. Com ara la major part de la generació actual de deute extern, la realització de projectes d'infraestructura o d'extracció de recursos naturals amb greus impactes al medi ambient, o el finançament de la venda d'armament. Per exemple, a França i al Regne Unit, el 30% de les activitats de les ECA estan destinades a finançar i assegurar la venda d'armes.

A l'Estat espanyol, l'ECA és una companyia d'assegurances anomenada Compañía Española de Seguros de Crédito a la Exportación (d'ara endavant CESCE¹), formada per un 50,25% de capital públic i per un 49,75% de capital privat.² Entre altres productes en el sector de les assegurances per compte propi, aquesta companyia cobreix per compte de l'Estat els *anomenats riscos comercials a llarg termini* i els *riscos polítics en tots els seus terminis*, que són paràmetres que tenen en compte les companyies espanyoles en les seves activitats exteriors. Els primers es refereixen a situacions de fallida, suspensió de pagaments i morositat prolongada de les empreses privades. Els segons estan relacionats amb les actuacions sobiranes dels estats, com ara omissió de transferència de divises, impagaments de compradors públics, catàstrofes, guerres, revolucions o conflictes similars.

Un dels aspectes més negatius del funcionament del CESCE és que les seves activitats estan emparades pel secret i la confidencialitat sobre

1. Hi ha diferents pàgines web relacionades amb els seus productes i serveis: www.cesce.es, www.informa.es i www.cesceriesgopais.com

2. Els bancs Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, Banco Santander Central Hispano, Banco Español de Crédito, Banco de Sabadell i el Banco Popular tenen un conseller a CESCE.

la informació i dades dels seus assegurats, tal com apareix en el text que configura el seu marc legal d'actuació (*Orden ECO/180/2003, de 22 de gener*). Malgrat això, gràcies al seguiment de les seves activitats per part de diversos observatoris provinents dels moviments socials com ECA Iberia,³ s'han pogut conèixer algunes dades interessants: a finals de 2002, el deute extern degut al CESCE era el 52% del total i arribava als 6.013 milions d'euros, i el 54% de les seves operacions el 2002 es van produir en estats amb un nivell molt deficient de control democràtic.⁴

Pel que fa a la seva relació amb el comerç d'armament, a hores d'ara és pràcticament impossible tenir dades fiables a causa de la «clàusula de confidencialitat» anterior. Tanmateix, per altres vies s'ha mostrat la seva relació amb el finançament de vendes d'armes a Equador o en operacions d'exportacions a Iraq adreçades a la seva «reconstrucció». En qualsevol cas, si s'examina la difícil situació que pateix part del sector armamentístic espanyol, i també les pèrdues que mostren de manera global les assegurances sobre les vendes d'armament, es pot induir fàcilment que les activitats del CESCE en aquest terreny responen a la voluntat política de donar suport i subvencionar amb diners públics, però de manera encoberta, el sector de la indústria d'armament.⁵

Finalment, voldríem concloure amb les recomanacions de l'informe European Credit Agencies and the Financing of Arms Trade realitzat per un grup d'investigadors que pertanyen a l'ENAAT (European Network Against Arms Trade) pel que fa a l'anàlisi de 12 ECA de diversos membres de la Unió Europea:⁶

- L'Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) hauria d'ampliar el criteri de *despesa no productiva* a les compres d'armament per evitar que aquestes esdevinguin motius de préstec i/o finançament.
- La OCDE i la UE, i els estats europeus haurien d'obligar les ECA a donar informació de cada transacció i operació en què participin.
- Les ECA haurien d'excloure les companyies condemnades per pagar suborns.
- Com que la utilització de les ECA per part de les empreses dificulta el compliment del Codi de Conducta de la UE sobre Exportació d'Armes, la UE hauria d'excloure les vendes d'armament de les funcions de les ECA.

Francesc Benítez

3. La pàgina web de l'observatori ECA Iberia és www.eca-iberia.org. Un altre observatori d'àmbit més global és l'ECA Watch a www.eca-watch.org

4. Dades obtingudes del ECA Iberia a www.eca-iberia.org

5. Ídem.

6. L'informe complet es pot trobar a www.enaat.org/publicacions/ECA-ArmsTrade.pdf

7. Els països de l'OCDE han acordat no prestar diners als països més empobrits per despeses improductives. Les armes evidentment ho són, però sota l'excusa que són vitals per a la «seguretat nacional» per poder combatre el tràfic de drogues, el contraban o la pirateria, per exemple, s'obre la porta al finançament de tot tipus de compra d'armes i equipaments militars.

Una banca alternativa: la banca ètica

Existeix una alternativa viable i segura a la banca tradicional, sospitosa d'inversions en armes, contaminada, corrupta i, en definitiva, no ètica. La banca a la qual ens referim és la Banca Ètica, que es distingeix de la convencional en la naturalesa social dels projectes que finança, en el filtre ètic de les empreses en les quals inverteix i en la transparència de les seves accions. Les finances ètiques són les que fan compatible la rendibilitat econòmica i financera amb la consecució d'objectius socials i ambientals.

La Banca Ètica es caracteritza, des del punt de vista de l'estalvi, perquè el seu objectiu és proporcionar a les persones o institucions un producte d'estalvi adequat a les seves necessitats i que no troben en el mercat. Les finances ètiques ofereixen productes financers que, sense oblidar el rendiment econòmic, els permetin participar en les decisions referents a la destinació dels seus estalvis, de manera que aquests no entrin en contradicció amb els seus valors. Pel que fa al crèdit, el seu objectiu és proporcionar crèdits als exclosos financers, és a

criteris de selecció de projectes per la banca ètica

Criteris negatius de selecció de projectes

- Producció i venda d'armament.
- Producció i venda de tabac.
- Producció i venda de pornografia.
- Producció i oferiment d'empreses de joc.
- Subministrament a l'exèrcit.
- Explotació laboral.
- Explotació infantil.
- Experimentació amb animals.
- Destrucció del medi.
- Contaminació d'aigua o aire.
- Agricultura amb manipulació genètica.
- Producció d'energia nuclear.
- Destrucció de la capa d'ozó.
- Producció i distribució de pesticides tòxics i no degradables.
- Tala de boscos tropicals.
- Utilització de fusta tropical com a matèria primera.
- Minería amb alta contaminació de residus.
- Grans plantacions en els països del Sud, explotació laboral i ambiental.
- Deslocalització a països del Sud amb pràctiques d'explotació laboral.
- Comportament comercial i publicitari tendenciosos i manipulador dels consumidors.
- Discriminació salarial entre directius i treballadors.
- Suport a règims polítics dictatorials.
- Especulació financera.
- Evasió d'impostos i paradisos fiscals.
- Monopolis econòmics.
- Comerç de drogues i màfia.

Criteris positius de selecció de projectes

- Manufactura de productes positius: ambientals, ecològics, biològics, de control de la pol·lució, de reducció de despesa energètica, educatius, de productes elaborats per col·lectius socials en règim d'inserció laboral.
- Adopció de polítiques ambientals en l'empresa. Reducció de la despesa energètica i utilització de fonts d'energia renovable.
- Respecte a la biodiversitat.
- Suport al desenvolupament comunitari i local.
- Igualtat d'oportunitats de gènere, dones en càrrecs directius i tractament igualitari dels treballadors.
- Relació de l'empresa amb la comunitat que l'acull.
- Implicació de l'empresa en l'educació i la formació dels treballadors i les famílies.
- Relació de l'empresa amb els sindicats i demandes laborals.
- Transparència en la gestió econòmica i financera.
- Suport a iniciatives d'empreses o projectes ambientals.
- Suport a iniciatives de comerç just i consum responsable.
- Transferència de tecnologia a països empobrits.
- Respecte als drets humans i activitats que els respectin en països on es vulneren.
- Empreses amb sistemes de gestió participativa.

dir, a persones emprenedores i entitats del tercer sector i l'economia social que troben importants dificultats per accedir al crèdit convencional i que sovint compleixen els requisits ètics que els estalviadors estan buscant.

Aleshores, un banc ètic és un banc que aplica en la seva activitat els criteris ètics, que és capaç d'assegurar el retorn dels seus fons als dipositants i que pot garantir la seva pròpia continuïtat. Així, doncs, un banc ètic ha de funcionar basant-se en criteris ètics, ser viable i obtenir beneficis.

Productes financers ètics

Hi ha diversos tipus de productes financers de la banca ètica. Els més rellevants són els fons d'inversió ètics, els fons solidaris i els microcrèdits.

Un fons d'inversió ètic i amb responsabilitat social és un fons que introdueix criteris explícits de preselecció de les inversions basats en valors ètics i de responsabilitat social i mediambiental. Per tant, aquests fons permeten als inversors combinar els seus objectius financers amb els seus valors socials.

Cal distingir entre els conceptes ètic i solidari de les finances. Els nomenats fons solidaris no apliquen criteris ètics de preselecció de les seves inversions i únicament es caracteritzen per cedir una part de la seva comissió de gestió a alguna ONG o entitat benèfica.

El microcrèdit és un préstec d'una petita quantitat de diners a persones que es troben en clara situació de pobresa i marginació perquè puguin desenvolupar projectes d'autoocupació que els permetin obtenir una font regular d'ingressos.

El microcrèdit es dirigeix, per tant, a finançar petites iniciatives empresarials de col·lectius

que, per les seves condicions socioeconòmiques, no tenen accés a les vies de crèdit convencionals. El microcrèdit ha aconseguit trencar molts dels prejudicis que tradicionalment han existit al voltant de la pobresa, com el fet d'assumir que una persona sense recursos és per definició un morós.

Banca ètica a l'Estat espanyol

Actualment a Espanya l'únic banc ètic és el Triodos Bank, que disposa d'una sucursal a Barcelona i una altra a Madrid. Com és característic d'aquest tipus de bancs, pel fet que els marges de guanys de l'entitat són menors que els usuals i que mouen un volum menor de diners, el contacte entre el client i el banc es realitza majoritàriament a través de telèfon, Internet o correu. De fet, Triodos Bank, de base

holandesa, però amb presència al Regne Unit, Bèlgica i Espanya, compta amb menys d'una desena d'oficines. Una altra possibilitat d'inversió des d'Espanya la proveeix la Fundació Fiare al País Basc, a través de la qual es poden contractar fons d'inversió regulats per la Banca Ètica Popular italiana.

Anunci de la Fundació Fiare

Els bancs ètics són diferents de les institucions que concedeixen préstecs o fons d'inversió ètics, com les cooperatives Coop57 o Oikocredit.

Altres productes financers amb contingut ètic són els microcrèdits que ofereixen la Fundació Un Sol Món de Caixa Catalunya, Caixa de Granada i Caixa Pollença a través de la seva xarxa d'oficines o a través de les seves obres socials o l'*Estalvi Solidari*, una sèrie de productes desenvolupada per EnClau en col·laboració amb la Caixa Popular, entitat financera implantada al País Valencià, que ofereix la possibilitat de destinar part dels beneficis obtinguts per l'entitat financera a projectes de desenvolupament.

Jordi Calvo

NOTÍCIES

Els fons de pensions noruecs exclouen les inversions en empreses d'armes

El fons de pensions de l'Estat Noruec, un dels fons de pensions públics més importants del món, format pels excedents de la venda de petroli, exclou les inversions en empreses fabricants d'armament o que no respectin els drets humans o el medi ambient. Aquest fons està regit per un Consell Ètic que emet recomanacions; una de les recomanacions que ha fet ha estat la d'excloure del fons el gegant nord-americà Wal-Mart per les seves pràctiques laborals poc escrupuloses. (*El País* 14-6-07)

Bèlgica prohibirà als seus bancs finançar els fabricants de bombes clúster

La cambra de diputats belga ha aprovat un projecte de llei per impedir als bancs i entitats de crèdit finançar els fabricants de bombes

clúster. Les entitats financeres que col·laborin amb fabricants d'aquestes armes i operin en territori belga, tant si són nacionals com estrangeres, passaran a una llista negra elaborada pel govern belga que serà pública. (*El País* 2-3-07)

Insuficient rectificació del Banc ING

El 2004 ING va estar sotmesa a una campanya, per part d'ONG, que denunciaven les relacions i inversions financeres d'aquesta entitat en algunes empreses de fabricació d'armament de destrucció massiva (nuclears, mines antipersona, armes amb urani empobrit o bombes de fragmentació). Com a conseqüència de la campanya, ING ha retirat parcialment les seves inversions en algunes empreses dedicades a la fabricació d'armes de destrucció massiva, mantenint inversions en altres empreses d'armament. Fruit d'aquesta campanya, ING disposa d'una política «ètica» que afirma que no

invertirà en empreses que produeixin, en facin manteniment o comercialitzin mines antipersona, bombes clúster, municions amb urani empobrit o armes nuclears, biològiques o químiques. Així i tot, la política d'ING permet invertir en equipaments militars i altres armes fora de la llista esmentada.

Inversions en armes biològiques d'ING i AXA

Fa poc s'ha donat a conèixer que ING i AXA tenen una inversió de 37 milions de dòlars en dues empreses (Shaw Environmental Inc. i Teledyne Brown Engineering) que es dediquen a la modernització de la producció de fòsfor blanc. El fòsfor blanc és una arma biològica, prohibida per diversos tractats internacionals, que provoca cremades profundes, fins a l'os, quan està en contacte amb la pell. (www.denota.org/mt/archives/000086.html 14-6-06).

Col·laboradors: Francesc Benítez, Jordi Calvo, Jordi Foix, Tica Font, Tomàs Gisbert, Manuel Manonelles, Eduardo Melero, Arcadi Oliveres, Pere Ortega, Alejandro Pozo, Enric Prat i Sabina Puig.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

L'import de la subscripció a MATERIALS DE TREBALL del Centre Delàs per a la Pau JM Delàs pel període d'un any (4 números) és de 6 € i es pot realitzar mitjançant:

- xec adjunt al butlletí
- ingrès a LA CAIXA, compte corrent n. 2100-3200-91-2500001851
[al fer l'ingrès, indicar que és una subscripció per a *Materials de Treball*]

Nom i cognoms

AdreçaLocalitatCodi postal